

GAZETA DE TRANSILVANIA.

(CU PREANALTA VOIE.)

ANUL

AL XI-LEA.

N°. 35

Brashov, 29. Aprilie

1845.

Протекторатъ ръсеск дп Молдаво-Ромъніа.

Шъспріле ші десөле постре пеплъчери кътє не веніръ de таі твлді апі докоче din партеа чепсврі ші а консултатблі тъскълеск dela Бѣкбрещі ші Іаші, не даі дрептъл а препзое къ ачест ал постръ диксврс алевоиे ва стръбате ла окї толдаво ромъні. Гѣверніеле ачелор църі, de ші таі твлт сав таі пвдін патріотіче сімдітіре, чепсврате, тъстрате ші атеніндате пекврмат de консултатріле ръсесці, каре трактезъ къ еле къ таніера domnoscъ de провокаслі романі, інтрігате de зп тараф тік докъ форте перікблос лъкръторів дп патріе дп інтересъл съв ші ал стръпілор, din тімп дп тімп аспріръ тъсвреле јасвръье дптръ атъта, кът de дóъ септътъпі докоче пі се опріръ тоді пвтері зпвл дппъ алтъл. Нічі зпвл din жърнале стръїе ші патріотіче пв есте супъс ла атъта пріоніре ка токта але постре. Ноi докъ деспрецвіт тобе ачеле пріонірі, не фачет даторінда дптръ пвдежде таре, — аль песте пвдін докъле жърнале din Бѣкбрещі ші. Іаші, атвеле гѣверніи ші дптреага падіе толдаво-ромънъ фіекаре дп пвсечівнеа ші къ пвтареа пе каре о ашевантъ дела еі Европа дптреагъ джі вор ръдіка къ тоді гласъл ші — таі пайоте de тоте — джі вор реклата ші лза лівертатеа тіпарівлі ші а ворвірі.

— D. Неселроде міністръл ръсеск дп пота са din 16. Мартіе декіаръ, къмъ Ръсія дп прівінда пріоніпатель пв есте датоіе а пвзі детермінаціїле адоптате дп тареа дпвтоіелор че ар авеа къ аліадії съї, чі фъръ а атіпце кът таі пвдін, къ дп пвтереа трактателор ар авеа а се дпделеце ші къ порта, атеніндъ, къ Ръсія ші дарвл еі ар фі въртос детермінаді аші практика пріонівнеа дп пріоніпатель данвілане къ о таніеръ стръвътіре.

Wiener Zeitung din 25. Апріліе a. k. декіаръ, къ дп Biена кълкареа ші а челеі таі тічі трвпе тъскълеші пе пътълт толдаво-ромънъ ва фі прівітъ пеапърат ка таіфест de ресвоі дптре Аустрия ші Ръсія.

Партіда перікблосъ din пріоніпатель воіеше а се фолосі de трвіа пріоніпатель спре а продъче рестврпътвръ дп інтересъл съв, адевър пе каре пріоніпель Бівескв ла 21. Мартіе дп спусе ачелей партіде, тъстръпдбо дп фадъ.

Партіда чеа таре компактъ падіопаль, де ші бреше din свфлет орі че епітропіе стръпъ, аре докъ фрікъ de ea din пріоніп таі въртос къ пв квіоще патвра пріоні-

ратвілбі. Чітіторій історіеі романе квпоск — праавіне, къ романії пе калев пріоніпатель свжагаръ челе таі твлт дърі. Малді кред, къ зпеле дърі ар фі осъндите токта пріп пвсъчівнеа лор цеографікъ а цете пврреа съпту пріоніпатель ші съверапітъді стръїне. Ноi аргументъл din ѣртъ дп дес-предцвіт акута кънд авет а фаче къ стате брешіле, патвра кърора пв таі треввіе съфіе de феаръ сълватікъ ръпітіре, пръдътіре. Дечі каре есте патвра пріоніпатель тъскълеск din пріоніпатель данвілане, вот квіоще din брітіка dedвчере а історіеі лві.

Дппъ твлтеле пепорочірі ші дппъ стрітторареа чеа дпфікошть а шарелві везір ла Швіла се докеіе пачеа dela Каінарцé дп Ізліе a. 1774 прівіт vîne ѡшіт, дппъ пегодіа-дії фоарте ізді пвтаі de шепте чеасврі ші фъръ а кіета ла конферіндъ пе алте пвтері европене, пептъл каре ачестеа се ші скърві-ръ фоарте таі въртос Аустрия.*.) Кондіціїле дптъріте пептъл Молдаво-Ромъніа дп ачоеаш паче докъ пе съпту квпоскыте: а) Ампестіе, адекъ ертаре пептъл тоці толдаво-ромъні; ачесътъ коодідіе ера de чеа таі пеапъратъ треввіпдъ, пептъркъ чеі таі твлді din воіері ші din кългърі пошрі дпвітаді de воіері ші de кългърі тъскълеші тръдасеръ пе тврчі; б) лібера ціпере а реліціеі брешіле, реставрареа бесірічелор векі ші zidirea алтор поль; ч) pedarea твтвlor тъпъстірелор ші а тошилор ръпіте дела партікларі (везі ші конвенція din 10. Март. 1779); д) реквно-щереа ші респектареа преодітіеі; е) словозіреа фамілійлор de a се твта къ аверіле лор зпде вор воі; е) дела лъквіторій пріоніпатель, карі дп времеа ръсбоівлі свферіръ форте твлт, а пв таі чере вірврі естраордіна-ре; ф) „Съверапі“ атбелор пріоніпатель, а Молдавіеі ші а Църеі ромънеші съші аівъ фіе-щекаре кътє ви репресентант ал лор ла порта тврческъ, каре съ фіе брешіл de ре-лещеа греко-ръсърітевъ ші пе карі поарта malgré leur peu d'importance преквт се зіче дп трактат — съї трактезе дптокта дппъ дрептъл пеатврілор; ц) порта се дпвтоіеше, ка солії ръсесці дп Константінопол съ поль фаче рестврпътвръ дп фаворвл атбелор пріоніпатель, пе каре дъпса фъгъдве але респекта. Докъ солъл ръсеск съ аівъ а дптревені сін-гбр пептъл пеклітіта пъзіре а кондіційлор свбскрісе. Ачестеа съпту пептъріле пъчій de Каінарцé, прівітіре ла пріоніпатель данвілане.

Се квіоне а дпсемпа ачі, къ зпвл din чеі

*.) Везі історікъл Hammerburgstall T. IV. кът ші рапортвріле к. кръіескълі інтерпопіч варон Thugut.

doī плепіпотенці түрчесі, пе карі тікълосыл таре везір Мәхіснеаде жі тұмисе ла Каінарцé спре а жокеіе пачеа, ера грек ренегат каре жіші лясе пыте түрческ Ресмі Ахмед кө рапг de Нішапұрі ші ера қыноскет de от лаком ла ғапі. Песте ачеаста везірлә декларасе, къ врэ а жокеіе пачеа къ орі че kondidij, атът ера de стрімторат.*). Спвпеді, къте kondidij ны таі пытесе пыле оаменіи Ресіеі спре ғылірек ші фръпцерек түрчілор; еі жисъ астъдаты се түлдіктір къ kondidijле ўшіте.

Пытвріле de паче, прівіторе ла пріопіпателе поастре ші съвскрісе ла Каінарцé, деспітгуба кътваш пе падіа ротъпъ пептрэ түлта ажъторіпъ че ай фъкет еа рышілор спре ғылірек түрчілор атът къ аверек, кът ші къ съпцеле. Къчі адекъ пе лъпгъ ғапі ші ғатврале Молдаво-Ромъніа дъдѣ ші остьшіме съпт пыте de ғандарі ші волонтири. Съ реккоащем іаръш, къ пъріодіи пошрі треввіа съ доріаскъ din съфлет ғылірек түрчіті ші скъпарек de жигіл чел пепрепт; еі жисъ пептрэ вітторіи ны къщіга пімік, дакъ ера съ скітке пытасе о съпвперек къ алта, чеа түрчеаскъ къ чеа ръсаскъ, пъсквді, ка съ фіе робі. Пачеа de Каінарцé ны қыпріндек асеменеа kondidijе ғылітоаре пептрэ пріопіпате. Песте пыдін жисъ, адекъ ла а. 1781 Ресія жокеіе къ порта ғыл алт трактат, пріп каре се ғовоірь а се ашеза ғыл Молдаво-Ромъніа ғыл цеперал-консул ръсеск, каре съ фіе „чепкор“ ал пыртъріи пріопіплор.

Пептрэ че съ фіе ръсвіл „чепкор“ ал пыртъріи пріопіплор? Ай ны есте ғыл консул ръсеск тот аша от къ съмъвічіні ка орі каре алтвіл? Че ай фолосіт ғонсватл ръсеск пріопіпателор de атвпчі ші пытъ астъзі? Съ пыпет тъла ла пепт ші съ жартревът історіа, ка съ пе ръспвпдъ еа фъръ пічі о пъртініре. Преквт амбасадорл ръсеск ғыл Константинопол, ашев пічі ғонсватл ғыл пріопіпате н'ай фост ғыл старе — ны зічет къ пічі ай воіт — а преквт амбасадорл ръсеск ғыл трактателор ші а хатішеріфелор. Сіогұр дела 1774 пытъ ма 1821 се фъквръ атвпчі ғыл Ромъніа 16 скітвірі de domo. ғыл 47 ani 16 domnii, а фаръ de ківероісіреа провізоріе а Ресіеі ғыл тремі, кънд веніа ғыл пріопіпате къ артеле! Съ ны бітът, къ ла 1774 се легасе ші ачеа kondidijе, ка порта съ ны таі поатъ дестрова пе пріопіл фъръ вітъ доведітъ ші фъръ ғыліреа тіністрвлі ръсеск. Ші тотваш пріопілі Молдаво-Ромъніеі се скотеа пе ап ші пе лъпъ. Орі кънд adikъ дрегъториі пордїи афла прілеж а таі тъпка ғапі, сај таі віне, орі кънд гречін din фапар ісевтіа къ інтріцеле, ғонеле фатілі асвпра алтора. Фамилія Испілангі, Карапеа, Санды, Маврогені, Марғиз, Хаңдерлажж ш. а. се свіа ші къдеа ғыл дөпъ алтвіл ла тропвріле Молдаво-Ромъніеі. Ны пытет трече къ ведереа чеа че ғонсватл ғыл повеліст ғертан (M. Scipion M.) ғоарте пемеріт деңре фапарл din Константинопол.

„Фапаріодій“, зіче ел, „ны се респектъ вій пе алді; тълхарі дела дретврі ғыл ай ал лор point d'honneur, а лор жъдекатъ жетре сіне: ла Фапаріодій ны веі афла асеменеа ръп-дівіль; еі се сърпъ вій пе алді, се пъреск, жіші пып ғырсе вій алтора; авр, фаворе, аче-стіа съпт віада лор ші реленеа лор.“

Апоі дар че ай ротъпій а түлдіті Ресіеі din тітпвріле де каре ворырът? Её ны шіші, ны прічен. Дақъ Ресія лега къ поарта чеа че пытесе ші чеа с'ай фъкет авіа ка кам пе жытътате ма 1823 ші 1829, адекъ: а) алвогареа фапаріоділор дела троп ші а стрыпілор ка стрыпін din Moldavo-Ромъніа ші реставрапреа дрептвлі de алецере ліверъ ші пе віадъ а пріопіплор; б) алкътвіреа ғыл ашевътъп de стат, а веі констітюдій сај статтет кезжшітірів пептрэ дрептате ші сі-ғырітате; ч) скотерек топаль а түрчілор din Тэрп, Шібрців, Брыла, Галац, Bender ш. а., дақъ зік ачеаста ле тіжлоқіа Ресія пептрэ падіа ротъпъ: атвпчі ші пытасе атвпчі меріта еа о віе түлдітірітъ дела пыріодіи пошрі ші дела поі. Ачеаста жисъ ны с'ай фъкет. Пептрэ че ны? Серіосыл овсерватор ва къледе прічина ші din чөле бртътіре.

Ресія ма 1769 рүпе провіндіоара Буковина din Молдавіа ші о дървіеще жіппърътесеі ғертане Mariei Тересіеі песте воіа Слатапвлі ші спре греа скървіре а толдовепілор*). Ресія се десвінвіа пептрэ ачеастъ ръпіре къ ачеаста, ка Буковіна с'ар фі цініт одать de Трансильвания, дар ғыл адевър пептрэка съші факъ тъвъ ғыл къ Австрія ші ка пе вітторів съі ғылідъ окіші ші гира. Ка съ тъчет, къ поі ны преа шіт, кънд с'ар фі цініт Буковіна de Трансильвания ка троп ал еі къ дрептвл пеамврілор стъпъліт, Ресія ны ера волікъ пічі одать а дърві алтвіа din ғыл пытъп, каре ны ера ал еі; апоі ғыл алеасъ пріопіла, къчі дървіца дървітъ ны с'ай жіп-превнат къ Трансильвания, чі с'ай съпвіс пра-віліе австріаче deadrentл. Маі тързій пела 1775—1777 Поарта ғыл се ғовоі ғыл трей трактате, а лъса Буковіна жіппърътесеі ғертане; дар пічі еа п'авеа дрептате а фаче ачеаста, пептрэка трактателе Молдаво-түрчіді опрек пе түрчі а ны кълка, къ атът таі пыдін а дърві din пытъпвл толдовеан. Къ тоате ачеаста Поарта портпчі а се оторж пріопіпеле Молдавіеі Григоріе Гіка, пептрэка ачеаста ръзімат пе дрептвл църеі ші ғыл пе протекторател Rесіеі пріп ал къреі фавор ажъпсесе ла троп, ай протестат асвпра ръп-реі ші а жістрыпъріеі Буковінеі de кътръ Молдавіа. ғыл ера атвпчі амбасадорл ръсеск, ғыл ғонсватл? ғыл трактател съв-скрі de Rесія? Пептрэ че ны іај фъкет ре-тастрыпі пептрэ „съверапвл“ Молдавіеі? пептрэ ғыл съверап, — че саркаст амар!! ғыл пачеа дела Іаші 1791. ғыл ачеаста Rесія ны къщігъ пімік din пріопіпателе поастре, чі еле рътасеръ тот ка таі пайтесе „васале“ Түрчіеі. Атъта тотваш пызіръ тъскалий, ка ғыл позл трактат Бесарабіа съ ны таі фіе

*) Bezi пе ларг Hammerburgstall T. IV. карттеа din ғыл тъвъ а 72a.

*) Исторіка Gebhardi ғыл Исторія Болгаріеі.

поменітъ ка парте а Молдавіе; апої до лок де а таі воры де „свверанітатеа“ прінчіпателор, се памі, къ аѣ а се пъзі прівіле- щіріе лор певтътмате. Тот таі жос, тот таі спре апапере!

До зратъ ла а. 1812 Ресія рзпсе Бесарабіа de кътръ Молдавіа ші о квпрінсе пеп- трѣ сінє; Поарта се довоі юръш а да ал- тора о провінчіе че пѣ ера тврчеаскъ ші п'аѣ фост пічі одатъ. Ресія авеа таре тре- віондъ de Бесарабіа, ші тъндъ дп партеа са, пе Молдавіа о лъсъ фъръ таре ші о деппъртъ дела гѣра Девпъреі, юр еа Ресія дп- чінсе аквта ші лъбъ тогъ тареа пеагръ пъпъ дп. Девпъре сопт стъпвіліреа са. Бnde ера Молдовеній пе атвочі? Кѣт джі вор патеа еі акопері рвшіонеа, къ дп зілеле лві Напо- леон п'аѣ щіт а се фолосі пічі де о стра- тедіе ші пічі de о скітваре політікъ! — Аквта ватереа de жок, сатіра політікъ къ прінчіпателі ажвсесе ла вълте. Кѣт пѣ, протекторъл къ тог прілежъл лега къ тврчі пъзіріеа трактателор, а дрептерілор ші а прівілецірілор Молдаво - Ромъніі, лега, пептрѣ ка съ пѣ ле ціе пічі въл вічі ал- таі. Тврчі діовръ четъдіе патітіе раїале, рвшій лварь Бесарабіа; тврчі върса съюце, джпіла ші жъфвіа; рвшій орі въл ле плькъ веніръ ші фъквъ тог патіа din прінчіпа- телі даньвіане театръ de ръсбоів.

Спвпецітіи воі ресо-латрілор, дххрі de іспіре, ачеаста есте патереа Ресіе de а въ скъпа de тіраніствл Агаренілор, ачеаста фъ въпъвоіда еі чеа крещіонеаскъ кътръ Мол- даво-Ромъніа, ка ачеаста dela 1774 пъпъ ла 1821 съ пѣ квпоскъ пічі чеа таі тікъ вшо- рапе din ал еі протекторат? Спвпеці къ съ- флет кврат, преквт п'л аведі, дакъ аѣ фост політика Ресіе дп прівіонда молдаво ромъні- лор пеітересатъ дп партеа са?

Орвілор, пѣ стрыії реценераръ ачесте патрії Шіці воі, чіпе ле деде лор дндъръліт прінчіпії падіоналі ші векіле іастітідії пе а- тъта пе кът ле аѣ? Твдор Вльдімірескъ есте ачел патіе глоріос, каре къ артеле дп тъпъ аѣ алвогат аввзіріе ші аѣ дндъплекат пе Порть а пате дп лвкрапе жървіліе, пе каре са ле demindice de атътеа орі. Твдор Вль- дімірескъ аѣ фост дп тог кіпвл ръсвіліто- ріл лівертъдеі молдаво-ромъніе ші къ джп- сла ачеі патіе боіері пътътіеа, карії пре- діїад къ кътева часвіри таі патіе тоартеа прінчіпелі Свд, се довоіръ къ Твдор а трі- тітіе рзгътіоте дп скріс кътръ поарть, ші юръші дп Молдавіа ачеі патріоці къ такт въл, карії дп зратареа прѣдърілор Incіlantіа- пе аѣ гръвіт а ѡщерое вестітвл Arz-Maxzар ла сълтапл Maxmіd, дптръ каре жървіндії кредіндъ ші оарешквт тъпгъндії пе кънд се афла стрімторат de гречі, дп дндъплекаръ а да таі тъл de кът тоате трактателі de таі патіе, каре пъпъ ачі къ тог прітекто- ратъл аѣ рътас патіе пе хъртіе. Чітіаскъ орі чіпе атът черерое Твдоренілор чеа кътръ сълтапл, кът ші прокламаціа лві Твдор къ датъ din 1821 Февр. 10, трімісъ пріп тоате жъдеделе ші орошеле църї ромъніе ші вадъ, кътъ върбъдіе ші вітежіе ръсвілъ din

ачееваш, кътъ іевіре de дрептате дп опозіціе къ „тълхарії карії деспоіа дара.“ № ера къ патіаціе, ка Твдор сіогвр къ аї съі съ пѣ ре- къшіце лівертатеа патріе дозечіт таі вшор дектъ спре пілдъ Мілош дп Сервіа; din прі- чіпъ къ порта щіеа, къ Молдаво-Ромъніа пѣ есте сіпвсъ къ артеле шчл. шчл., пріп зратаре къ еа ді есте датоіе къ дрептате ла черів стрігътіре. Ашеа, орі каре попор ші патріе патіаціе атвочі се ренаже, се реценеръ дп адевър, кънд реценерареа ді віе din кіар сібл съѣ, пріп аї съі, юр пѣ din тъпъ стры- пъ, фіе ачееваш орі каре, пэрвреа егоістікъ, ін- тересатъ, събжагтіре. Лисъ вай, пе Твдор піл оторжъръ гречі, ачеі гречі, карії венісеръ пе пътът ромъні, спре а се лвіта пеп- трѣ лівертатеа че о кътва дп Елада!

Інсбрекціа чеа таі патріотікъ din лвіте, де ші кавіл ді къзѣ, авв туташ зратърі тъпъ- гъюасе пептрѣ прінчіпіате. Domnіa стрыіпъ дочетъ; порта таі вжртос двпъ че с'аѣ ші дышелат de атътеа орі дп фапаріоці, се въ- зѣ тішкатъ а да прінчіпі пътътіеа дп ат- веліе прінчіпіате, падіоналітатеа ромъні ші па- тріотістъл ромъні трівтфъ, преквт кредем — ші таре съ пе фіе кредінда — пептрѣ tot- deatna. — Двпъ о дескоперіре таі поѣ, че пі с'аѣ фъквт, се афль, къткъ Ресія ар фі протеста тасвіра хатішеріфблі дела 1822, дп- трѣ каре поарта зіче, къ дѣ прінчіпателор дандъръліт дрептвл de а авеа прінчіпі пътътіеа падіоналі ші пѣ стрыії. Ресія легасе таі патіе къ порта, ка пе віторів съ се д- патіаскъ прінчіпі дп Молдаво-Ромъніа патіа din 4 фамілії фапаріотічe, din каре прічіпъ атвочі кънд сълтапл патіе пе Гр. Гіка ші Ал. Стврза прінчіпі, Ресія се пъкъжі фоарте. Пептрѣ че ачеаста? Аѣ п'ші фъквт сълтапл патіа даторія са de om дрепт атвочі, кънд рестав- ръ дп прінчіпіате въ дрепт ръпіт de стры- вії съ тълхъреще? Ресія ка протегътіре авеа таі вжртос съ се въквре, възънд къ тврчіл есте аша днгъдѣтіорів кътръ пішде сгатврі крещіоне. Dar пѣ; Ресія таі авеа докъ треввіпцъ таре de кътева фамілії фа- паріотічe дп Стамбл ші ачелас докъ п'ші патіе коаче пласвріле фъръ ажторівл Ресіе ші тог deodать фъръ о ватръ въпъ de істріці ші de венітврі dompeші дп прінчіпі- телі ромъніе, къ ажторівл кърора ка пріп о патіе ера съ треакъ пе тропвл Константіно- полівлі.

Дп трактате dela Акертан ла 1826 Ресія дп довоіала фъквтъ къ Тврчіа deосебі патіа пептрѣ прінчіпіате легъ дптре алтеле, ка прінчіпі дп Молдаво-Ромъніа съ фіе а- леші патіа пе шепте anі de кътръ dinan, юр пе чеі алеші съї дптріаскъ Поарта дакъ ва афла къ вале, юр дакъ пѣ, лъпъ- дънд алецерое къ ко'пвоіреа ші а Ресіе, Dіvanpl съ пъшіаскъ ла о алъ алецерое. Пептрѣ Dzeб къ че скоп атътеа къї ларді спре істріці ші вавале? Дакъ дрептвл але- церое с'аѣ реставрат двпъ венівл овічей, пеп- трѣ че пѣ съфері політика Ресіе а се алецерое domnії пе віадъ? De бnde пордеі ші Ресіе дрептвл de а патіе о алецерое ші а по- ріпчі алта? Пептрѣ че съ пѣ аївъ dіvanpl

ио регламент прескіс азъте пептръ алецере, не каре пъгіндъл, съ нъ айъ тревіодъ de контрола Търчіеи ші а Рѣсіеи тоюта ші ла актъл алецерії? Орі въ челе дóъ пътері квлощев таи віне дестоінічіа kandidaціlор, de кът ʌпшії воіері алегъторі? Ачеаста нъ е де крезват. —

Литр'ачеа съ лъсът ачестеа, съ венім ла а. 1829, каре пріопіателор dede ші констітюціе ші Domnі пе віацъ. Neam ʌпtinde преа de парте, дакъ ам воі а скъртъла кътева параграфбрі але регламентълві, не каре річі одать nіmіnі нъ ва ʌпtъка къ ферічіреа пъвлікъ а Moldavo-Româniе; нъ е атът треава вълікъ партікълар, чі таі въртос даторінда ʌпtрецеі нації а квдета асвпра лор. Ноi дебеніm deadрептъл ла артіколъ че фъкъ атъта скотот ші сіль, ла чел скріс ʌпt се фършітъл регламентълві къ червса (condeis de пълтв), de чіne? ʌпt пъвлікъ нъ с'аѣ преа афлат пъпъ актма. ʌпt прівінда ачелвіаш Молдовеній се арътаръ тай съпші; din кътъ Мѣстепі, твлцътъ лві Ioan Кътпі-nianu ші пріетіоілор лві, фъкъръ съ ръсвие одать тъкар пріп тоате кавіпетеа ші пріп тоате жърпалеле върбъдіа, патріотістъл ші падіоналістъл ротъпеск ʌпt опозіціе къ стрыністъ.

Коментарів таі пе ларг ла асеменеа акте пъвліче поіе фаче сінгър фіешкаре четіторів неорвіт de врэзю інтерес стрыіп. Ноi фіено дестъл а рефлекта ла пота консулатълві пътai атъта, квткъ ʌпt ачееаш асвпрайреа есте ʌпtведератъ ші піпшітъ. Рікман крэзсе, къ аѣ сосіт времеа, ʌпtръ каре пріопіателор danbbiane съ се adвkъ ла о формалъ съпшпере, ла сверапітатеа Rѣsіeи, лъсъпd сверапітатеа сълтапълві а фігъра пътai de астъзі пъпъ тъпе. Іатъ дар, къ поі къ про-тедіа твскълеаскъ стът політічеще таі ръѣ, дакът стам ʌпtaiпte къ апі 140. Іатъ къ Rѣsіeи dela ʌпtчептъ с'аѣ сіліt а фъврі din трактате пътai о пътте, не каре пріопіателор съ треакъ de съпт сверапітатеа порцеі, de съпт despotістъл чел простал тврчілор съпт сверапітатеа Rѣsіeи, съпт варга чеа въложсь пеквпоскътоаре de kondіci, а кавіпетеа de ла Нева. — Че съ зічет de пъттареа овще-шіе adвпърі din Бакрещі ла 1837? Nічі dвш-маній пощрі пъ вор пега, къ ачееаш фъ патріотікъ ші къ іmресіа торалъ че фъкъ ea асвпра нації ротъпе есте къ тълт таі таре дакът ар фі фост о віртіпдъ съпцербсъ, ʌпt каре с'ар фі дакълат кътева зечі de тіi връш-таші.

Ла тоате ачестеа че таі фъкъ консулатъл Rіkman, къ че таі доведі, квт ʌпtделег твскалі протекторатъл? Ел алергъ ла Константіопол ші стбрсе dela сълтавл въ ферман, пріп каре ел твстръпd аспрѣ пе опозіціа din Ромънія, порвпчі овше-шіе adвпърі ка съ прі-тіаскъ фаталъл артікол adaос ла ʌпtра регламентълві. Лисъ патріоді южъръ жвка ші ачі о роль діпломатікъ, прекът нъ се пътте таі віне ʌпt ачеле ʌпtрециврърі стрімторъ-тобе. Овше-шіе adвпаре ʌпt лок съ прі-тіаскъ артіколъл къ тоатъ формалітатеа, тракъ ʌпt протоколъл съвтai овтai ʌпtръттоареа ръпдері:

„Жърпалъл дакъеат де кътъл adвпареа овше-шіе ʌпt прічіна артіколъл ветіпъріт дспъ веніреа фертаиблі.“

„Тоіе амървотеле діспогідії саѣ скітвърі, каре се вор фі фъкът ʌпtръ ачест каіп ʌпt времеа октапаціе провіочілор de кътъ ощи-ріле кврдеі Rѣsіeи, вор авеа пътере de пра-віль ші се вор сокоті ка о парте din регламентъл органіk de таі със.“

„Пе вітторіте орі че модіфікаціе ар воі съ се фактъ таі ʌпtрътъ de Domnul ʌпt ре-гламентъл органіk, нъ се ва пъттеа ʌпtфіорда ші а се пътє ʌпt лвкрапе, дакът дспъ о ʌпt-традіc desclегаре (саѣ ʌпtпвтернічіре) а ʌп-палтей порді ʌпtреցть къ квттеа Rѣsіeи.“

„Ачесте de таі със діспогідії копрісе ʌпt 445 артіколе ші апексврі 20 ʌпtръпълтсе ʌпtръзіа дспъ офідъл ʌпtълцітіе сале дела 9 але ʌпtръторівлі Маів съпт Nr. 316 адре-сат кътъ овічвіта овше-шіе adвпаре, че е-сте ʌпtетемеат пе ʌпtалтъл ʌпtпврътеск фер-ман ал кврдеі сверапе дела се фършітъл лв-ні лві Мѣхаррет, апвл Хедціреі 1254 ші дат пріп ʌпtделе-цере къ ʌпtпврътеск кврте а Rѣsіeи, пе темеівлі рапортълві секретаріеа ов-ше-шіе adвпърі ʌпtдрептат кътъ Măria Ca преа-пълцатъл пострѣ Domn de съпт Nr. 31 с'аѣ adеверіт de Преасфіндіа Ca пърітеле Neoфіт епіскопъл Rѣtпіквлі пресідент ші de секретарій ачестеі adвпърі.“ —

Ла ачест протокол прекът ведем, пъ есте вічі пе de парте атіпс, къ овше-шіе adвпаре а църеі ротъпе-ціі с'ар ʌпtдатора а реквпояще сапедіонареа челор дóъ пътері ла орі че леце ар adеве дънса пептръ па-тре, чі ʌпt ачела-ш се съвпе пътai, къ пріопіателор пъ є волік а фаче „сінгър модіфіка-ції ʌпt регламент,“ лвкрапе се ʌпtделе-це de сінгър о царь къ констітюціе.

Квткъ цеперал-ко-свлатъл рѣсеск ка чепкор, пъ одать се амтестекъ ші de адре-пълъл ʌпt адміністраціа чеа din лоптръ а пріопіателор, есте de пріос са таі доведі къ пілde пе каре къ тоді ле щіт. Адвч-дівъ амінте пътai de ремонстраціа Dлбі Dашкоф таі пайте къ къціва anі ла Бак-рещі ʌпt прічіна къ воіеріле че ʌпtпвръціа пріопіателор Гіка. Ачі ʌпtре-вът пътai, дакъ прі-текторъл пріп ко-свлатъл съвт аѣ прі-деса о адміністраціа таі пъріпдаскъ ші втапъ ʌпt пріопіател. Олібл веітересат чітіаскъ ʌпt-ре алтеле адреса овічвітаі овше-шіе adв-пърі дела Ромънія ла апвл 1841.

Дар веді зіче: адреса преа есте асвп-рі-тоаре. Ех въ ръспвод: La скопъл тей tot атъта фаче, de есте адреса пътai adевър кврат, саѣ de есте пътai о десътвръ de мі-чвпі; ла тоатъ ʌпtътълареа віна каде асв-пра прі-текторатълві. Пе-твркъ дакъ адміністраціа пріопіателор Гіка фв ашea рев ші тісеравіль прекът с'аѣ деск'ріс ачевеа ʌпt адресъ, ко-свлатъл „чепкор“ ʌпt време de опт апі, чептръ че лъсъ, ка ръвл съ ажвогъ а-шea ді-парте? іар дакъ пріопіателор Гіка, алес пе віацъ, фв асвпріт ʌпt адресъ, пептръ че прі-текторъл аѣ червт къ атъта сіль дестро-пареа лві?

(Бртвегъл ʌпt Adaoc.)

Дар че вом зіче, кънд авзіт ші авзірът стрігъндесе дп гѣра таре, къ амъндоі пріопчії Молдаво-Ромънії днданть дела 1834—5 ав лват днквръжаре дела консвлатвл рѣсеск, де а стъпълі към вор вреа, към ле ва плъчea, къ пітік ле ва евені. Чел пѣціп оаменії пріодвлі Гіка спвпса впеле ка ачестеа фърь пічі о сфіяль.

Люкіпъторії протекторатвл рѣсеск пе арпокъ дбъ твстрътврі: а) *Rscia ne скъпъ de тврчі.* б) *Rscia ne dede регламент.*

Дакъ *Rscia ne скъпъ de тврчі*, съ пв вітаці къші лвъ рѣсплата къ тот прілежбл. Еа тотъ Крітев ші Тартаріа о квпрісе дела тврчі вътъндесе къ еі пе пътътвл толдаво-ромънъ къ ажторівл толдаво-ромънілор, дела карій днкъ рѣпсе Бесаравіа ші о парте а Молдавії. Іар къмъ *Rscia* ар фі фост еа дпсъ твртіореа регламентвл органік, о щідші вътідії къ пв е адевърат. Не кънд артата рѣсескъ ла а. 1828 днтрасе дп пріопчіпate, проіектвл регламентвлі ста гата лвікрат пріоп а содіетате de воіері, днтре карій ка днчепъторі пітім пе рѣпсадії Голешії дп Цара ромъніеаскъ, пе пріопітвл Тътвълі ші а. дп Молдавія. *Rscia* къ пресідентвл съд дпсъ dede пітім днвоіреа ші модіфікъ таре впеле капіте але регламентвлі. *Din* воіері комісарі таі тръїеск пъпъ астъзі; днтраеадії.

Съ дѣт дпсъ, къ *Rscia* сіогвръ ар фі пвс челе таі марі терітє пептръ пріопчіпate: че зртвасъ de ачі? О свпвпере totalъ а ачестора. Аді зітат къ тот Воі пе *Rscia* о ціпеді de пѣтереа чеа таі крещіп? Апоі каре крещіп ввп поте претіnde свежагареа de аропелві съд? Бп апъръторі вв тре-вве съ треакъ ла роль de апъсъторів.

Рѣсолатрії таі зік: Дакъ пв ера протекtorатвл, поі tot днквіераці ам ста. Domnіlor, токта чепсвра консвлатвлі ші дндръспеала твтврор інтрганділор de а злерга къ плънсorі прівате ла Ст. Петерсбург въ ціпе днквіераці. Tot de ачі пврчеде ші пемвлдг-тіреа къ гвберній. Саѣ съпт гвберніеле Dv. ввпne, саѣ реле: Дакъ еле съпт ввпе ші ар воі а фаче лвкврі фолосітвре патріеі, амві-діюшій се аліазъ къ консвлателе, скорпеск min-чіпі ші калвтпій, пріоп каре dergradъ ваза гв-верніелор, арпокъ препвсърі ші втвръ ас-пра твтврор фаптелор лор. Дакъ дпсъ гв-верніеле съпт реле, атвпчі към зік твскай „чєрівл е сѣс, дарвл е департе,“ еле се пот аліа юръш къ консвлателе, пот днтрессії ко-рѣпчіпна ші — патріа поте цетв аоі днде-лвпгаді.

Орі каре алте фапте, есемпле, ресонан-тенте къте ар фі а се таі дншіра пвптаі деспре чепсвра, епітропіа ші протекtorатвл рѣсеск, чі деспре орі каре алта, поі къ ачеста ле дѣт Кврієрвлі, Алвіеі ші Вестіто-рівлві дп консістпне, фіндкъ токта аквта съп-тент фоарте оквпаци къ алте треві, къ алді артіквлі. —

MONARХІА АУСТРІАКЪ.

TRANCІLVANIA. Брашов. Днmine-къ сеара дп 7. Маів п. фб о бржтъ тврв-раре остьшаскъ. Солдаті полоні ші съкві din гарнісіонъ, din карій се таі днквієрасеръ кътева зіле mai nainte, днтр'юп вірт din Livada de florі (Blumenau) пе ла $8 \frac{1}{2}$ чеасврі се лварь din поі ла вътаіе, днпплбръ локгл къ съпде; веніръ патроле къ твскете днквр-катае; пвшкаръ впї асвпра алтора; пітім ве-піреа *Dлvi* цеперал de Волленхофер ші а о-фідерілор пвтв днфръпа пе днффріаді. Ла врео 36 іпші се рѣпіръ, din каре в авіа вор скъпа къ віацъ. Ло вртътвріа зі солдадій фвсеръ днппквкаці, кът фратерлісаръ впї къ алдії, пріоп каре ші локвіторії се таі odixпі-ръ. Съкві се рѣгаръ съ пвї таі неденсіаскъ ші къ скотереа din гарнісіонъ, іар фъшіквр-ле се квлесеръ дела ei.

Cівіїв. 8. Маів п. Кътръ 5—6 чеасврі сътвтъ сеара ла 6. Маів п. афльод къ M. ca domnul Епіскопъл се апрапіе кътре четатеа Cівіївлі, аді ешіт о котшапіе de гардъ съсваскъ din преевпъ къ таі твлці по-вілі спре днквтпіареі ла днтрае дп Cі-віїв. Дела Мерквріа пвпъ ла хотаръле Cі-віївлі ешісеръ апрапе треі тії ромъні къ фаміліїле лор dela Съліще. Рѣшипарі ші din днппрежврателе сате ші ад днтръдішат пе d. епіскоп, петрекъндвл пвпъ ла zidівріле четъ-ції Cівіївлі днтрае стрігърі de віватврі. Ла сатвъ чел таі апрапе de Cівіїв се аф.лаѣ а-прапе ла 60 de тръсврі, каре ащептав пе M. ca ал пріїмі днтрае стрігърі de віватврі ші алте семне de бвквріе, петрекъндвл пвпъ ла recidençia са. — Adóa zi dнminekъ dimi-пeаda ад фъквт съпта літвргіе ла вісеріка din съвврнівл къ храмвл съптулві Nіколае, ла каре ад хіротопісіт зп преот ші зп dia-коп, апоі двпъ съптулві съпта літвргіе ад ростіт зп кввпът кътре попор, зпnde ад дат твлцвтіре попорвлі despre драгостеа че ад арътат кътре M. ca, апоі іаѣ повъдціт ка съ фіе съпвши топархвлі ші съ фіе квръ-дапе пвпъ, кънд днпалтеле статврі вор хотърж сортеа ромънілор, каре фъръ дндо-іаљ се ва хотърж песте пвдежде спре фо-лосыл лор. Dвпъ ачеса ешінд din съпта вісерікъ ші венінд акась дп recidençia са, дн-датъ tot ч. тацістрат дп корпоре къ тотъ консвітатеа съсваскъ іаѣ фъквт вісітъ ші двпъ ачеса пвпъ ла 1 чеас двпъ amiazі пв ад днчетат вісітеле твтврор дірегъторілор din Cівіїв. Ла дбъ чеасврі двпъ amiazі ад дат тасъ, зпnde саѣ афлат днтрегзі консісторії ші dd. протопресвітері Алексіе Верза, Ioan Petrік ші Іаков Балкеш, іар din пар-теа тіреантъ doi пегвцеторі вращовені dd. Ioan Жіна ші M. Doch, карій токта се афла ла Cівіїв. Астъзі дп 8. Маів саѣ фъквт се-сіе консісторіаіль дп каре таі de къпетеніе саѣ лват днайоте персоналвл консісторіаі ші саѣ алес de тъдвларі консісторіаі dd. діректорвл шкілелор падіонале M. Фліеа; професорвл de Теологіе I. Мога, протопрес-вітері: Паповіч, Bodila, Алексіе Верза, Ioan

Петрік ші Іаков Балкеш, кърора леа въс
ші жерътвътвъ кърединге. Ачесте се братаръ
пъть къtre 1 час дзпът аміазі.

Ioan Жіпа.

Ръшинарі (Лотързіат din лок). Ачест
сат, въл din челе таі фисемпната рошъпещі
а ле патріе постре сербъ апіверсарія M. С.
житъратвлі дп $\frac{25}{13}$ Апріле кв о соленіт
тате деосевітъ. Преодіма, жаделе ші жи
радій сатвлі стетеръ дп фронтса солевітъ
ші, іар капчеліствлі I. Шінч лві сеара діл
ші кввълт атъсрат; школарії кънтаръ ітвлі;
транспаренте ера лврате de D. профес.
Мърцинеан.

Фъгъраш. Ромъніма de аічі ка ші
челелалте попоръ серваръ апіверсарія До
тніторівлі кв тóтъ кълдера ші іссіреа.

Jelen вре а щі кв пропосіділе рец.
ла діетъ вор фі пътма ачесте: Білпна. Щер
церев роботелор. Леце de тіпарів. Пресі
дент ла тавла р.

Клуж. Преотвл калвін Стеф. Баша ръ
незі дп Erd. Hir. о твєтрътвъ аспръ дп
контра преоділор рошъпі, ка ші квт ачесті
ар фі твєтрътвърій попорвлі. Ат въдежде
кв пів вом рошъпні даторі кв въвътвлі поте
дп $\frac{3}{15}$ Маів. Da. Томна дпкъ не таі роіе
врекіле кв твскай.

Dia Бънат. Конгресвл півніт падіонал
сърбо-ромън се дескід дп $\frac{27}{15}$ Маів ла Кар
ловіц (Дп Nr. в. таі твлте.).

ЦАРА РОМЪНЕАСКЪ. Бакврещі.
Двінівськъ, 18 але квргътоареі лві, DD. бо
епі de житъгіл рапг ші алтепросане de део
сівіті класврі, адвондвесе ла палат пентр
овічавіта прійтіре, M. Са преамбулатвл по
стре Домів, ешінд дп тіжлоквл Двінів
лор, ле а адресат бртътоареа ворвіре, каре
фв житътпіатъ кв челе таі вії акламації
de ваквріе ші реквощіоцъ:

„Лотъплъріе каре аї скімват фада
лвкврілор дп чеа таі маре парте а Европе,
врта а кіема асвпра ачестор доъ пріп
ціпатвлі житріжеа ші лвареа змінте а пъ
терілор свзерапъ ші протектріцъ. Ценера
лвл Двініл а ші сосіт дп квітала Молда
віе, оръюдіт de къtre Мъріреа Са житъ
ратвл Ресіе, ші песте підін се ащеапъ
аколо ші вп тріміс de къtre Лпалта піртъ.
Mісіа ачестора есте de а жітъдіша овль
діреі тоате тъсвріле къте с'ар квноаще de
треввіоцъ спре житръпареа челор че ар воі
съ твлвре овшеаска ліпіші. Ачесті тріміші
житърътвіе вор вені ші ла поі, ші ва фі
пентр Mісіе дп маре прілжів de ферічіре,
de але пітга аръта преттіндenea ліпіші,
ввін петречере ші впіре житре овльдіре
ші житре тоате кваселе соцітъції поастре.“

„Кънд скотвіл ачелор маре ръствр
пірі а сосіт ші ла поі, M'ам вітат житр
жіврвл Mісіе, квтгінд кв інім de Ромън
а квноаще дака превестескъ пентр Шатріа
поастръ вре він саў вре то рѣд, ші кв-

поскъод кв ісвъвіреа пентръ поі ла орі че
житътпіларе ар фі житръ паза ліпіші; іар
пейре, дп чел таі тів симп de твлвраре,
ам лват тоате тъсвріле ка съ въ асігврез
пе вна, апъръндевъ de чеіалалтъ. № M'ам
житріжат de времеліка фірврер а вор дв
хврі, къчі M'ам сімдеаг пітерпік пріо жіде
лепчівлеа, жікредереа ші драгостеа овши.
Леам льсат дар време а се потолі de сіне,
фъкънд партеа ші а ліпсеі de експеріенцъ,
ші а върстей ші а патімілор, ші в M'ам къ
еск кв ат ащептат, фінд кв ат ісвътіт, фъръ
а авеа тъхіреа че ласъ житріввіодареа тъ
сврілор челор аспре. Сътеді жісъ жіде
ствл de жіделенід ка съ пітеді прічепе кв
індваленда овльдіреі, таі кв осевіре ла а
семенеа квтпліте житрежіврі, пв требв
съ о черче чіпева атът, дп кът, преліпі
дсе, съ се поатъ тълтъчі дрент сльвічівле.“

„Пофтек дар пе тоді de овше, дп пі
теле патріе, а фі кв чеа таі маре сокотіпдъ
ші тъсврі дп пітгірі, прекет ші дп кв
вінте, ка съ пе пітет фълі півніт дп сфер
шіт кв ат петрекіт ачестіт овшеаскъ епокъ
de крізі дп ліпіші ші фъръ а пітвідіа
въптвіре.“ (Вестіторвл.)

ХРОНІКЪ СТРЪІМЪ.

Венето - Лотвартдіа. Din кътпіл
вътъліеі. Пісечівлеа цепералвлі Радецкі
житре Мантва ші Верона есте атът de таре,
дпкът тóтє жічеркъріле італіепілор ші апъ
те але лві Карол Альберт de а скоте пе аз
стріачі din ачесте локврі, півніт аквт фъсеръ
дешерте. Пескіера се апъръ кв тоате вър
въдіа, дпкът армата італіапъ се възк сілітъ
а се ретраце. Дп ачеса четате се афль це
пералвл вароп Рат кв то рецімент de гра
нідері дела Отокан; ачесіа десвъліръ вп кв
ражів тілітъреск, каре пвсе дп чеа таі маре
конфесівле пе Карол Альберт, таі алес двпъ
че провокъ пе комъндант, ка спре жіквіців
рареа впні тарі върсърі de съпцг, съ квітъ
лелъ, асекръндіві ліверъ ешіре din четате кв
тотъ твідівлеа, ші ачела ді респвпс скврт:
„Дп кавалерів каре піртъ ордвл Маріеі Те
ресь, пв é dedat а капітвла.“ Кв тоате ачес
теа de врео жівіцері хотържтіре півніт дп
21. Апріле дпкъ пв пітва фі ворва пічі ла
о парте пічі ла алта; къчі лввірі цеперале
дпкъ пв се жічеркъръ. Тот че поте ажвта
пе італіепі, ка съ тратезъ таі тързік кв А
встрія дп фавоареа лор, есте съ дпделвіце
ръсвівл ші съ се феріаскъ de ловірі тарі;
къчі атвпчі Австрія інтеціт de гремелі сп
се кв каре се піртъ ачест ресвіт, дп каре
пітвл de каре аї ажвтс ла 1 Ф. арц., се
ва жівілека а жікее паче кв еі. Житр
чеса армателе de атвпдіо пірділе прітеск
дп тóтє зілеле поі ажвтіре.

Ла Слесвіг ші Холштейн жічепе а се
жітірчіе фоіа; церталі, алес првсіані се рене
зіръ кв тотъ търіа асвпра давілор, ші ле стбр
серъ кътева жівіцері, фъгъріндів din Холштейн.